

פירושו של רבינו 'אור החיים' הקדוש פרשת צו

למעוניינים לקבל במייל את פירושו של 'אור החיים' הקדוש,

נא לשלוח בקשות למייל

pnineeh@gmail.com

פרשת צו

ויקרא פרק-ו

ב **צו את אהרן.** אמרו ז"ל בתורת כהנים (עי' קידושין כט.) אין צו אלא זירוז מיד ולדורות, אמר רבי שמעון ביותר צריך הכתוב לזרז כל מקום שיש בו חסרון כיס, עד כאן. הנה לתנא קמא יש כאן זירוז, לצד מה שגדלו פרטי דיני העולה בלילה, מה שאין משפט דומה לה בכל הקרבנות, לזה זרזו מיד פירוש לאותו זמן יתנהג, כמו שלמדו בתורת כהנים מפרשת נרות דכתיב (להלן כד ב) צו את בני ישראל ויקחו אליך וגו' וכתיב (במדבר ח ג) ויעש כן אהרן, לדורות, פירוש שיתנהגו משפטי העולה ככתב לדורות, שאמרו ז"ל (פסיקתא פסוק את קרבני לחמי במדבר כח ב) וז"ל לפי שהיו ישראל אומרים לשעבר היו המסעות נוהגים והתמידין נוהגים, פסקו המסעות פסקו התמידין, עד כאן:

הרי שיש מקום לטעות שלא תנהוג לדורות, וחסרון כיס שאומר רבי שמעון רבו בו הפירושים, יש אומרים לאו דוקא חסרון כיס, אלא הוא הדין ריבוי הצער, ויש אומרים כי היה בטל ממלאכתו כל הלילה, והוא חסרון כיס, ויש אומרים חסרון כיס הוא לישראל, שאברי עולה נשרפין על המזבח ואינם נהנין מהם, ויש אומרים חסרון כיס לכהן, שהוא ירצה להקריב קרבנות אחרים שיש לו זכות בהם, מה שאין כן העולה שכולה כליל ואין לו בה אלא העור, וכל הדברים רחוקים בעיני:

ואולי נראה שהוא על התמדת עצים שאמרו ז"ל (יומא מה.) ג' מערכות של אש היו שם וכו', שלישית אין עליה כלום, אלא לקיים אש תמיד תוקד וגו' עד כאן, על פרט זה אמר חסרון כיס פירוש ללא דבר, שאין בו אחד מהקרבנות, אלא שתהיה האש אוכלת עצים כל הלילה, וגם הם שוים ממון:

עוד נראה כי חסרון כיס הוא, לצד שמצות עולת תמיד עשה בה הכתוב דבר גדול, דכתיב (להלן פסוק ה) ובער עליה הכהן וגו' וערך עליה העולה, ותנו רבנן בתורת כהנים מנין שלא יהיה דבר קודם לתמיד של שחר, תלמוד לומר עליה העולה עד כאן, ותניא בתוספתא דפסחים כל הקדשים שהקריבן קודם לתמיד של שחר וכו' פסולים וכו' עד כאן:

הא למדת אם אין עולה כל הנעשה קודם לה פסול, ומזה ישתלשלו דברים רבים שיש בהם חסרון כיס, הרי שהביא כבש בן שנתו, ואם היה מקריבו סמוך להבאתו היה כשר, ולצד שאומרים לו עמוד (עד) שיקריב תמיד של שחר הרי זה הפסידו בשהיית שעה אחת, כי מונין שעות לקדשים, כדאיתא בפרק ב' דזבחים (כה:) ובפרק על אלו מומין (בכורות לט:):

וכן משכחת לה אם קמץ והקטיר קודם הרי זה פסול, גם משכחת לה שיהיה זמן שלא היה להם כבשים להקריב, בזמן שהיתה ירושלים במצור ואין מציאות לעבודת בית אלהינו להקריב קרבן מהקרבנות הבאים משאר בעלי חיים, והמנחות והקטורת, וצריכין ישראל לתת ממון רב בכבש לצד שאין מציאות להקריב עד שיקדים:

וכן תמצא (ב"ק פב:) שהיו משלשלין להם קופה מלאה דינרי זהב בעד כבש אחד, ואין לך חסרון כיס גדול מזה, ואולי שאם לא היה העיכוב הנזכר לא היו נותנים כל הפלגה בכבש אחד בכל יום ובפרט מנכסי גבוה:

לאמר. אין ידוע למי יאמרו, ואם לדורות, הרי דבר זה נשמע מאומרו צו, כמו שכתבנו בסמוך, ואם לומר לישראל כדי שיכינו העולה ומכשיריה ועצי המערכה, הרי אמר וידבר ה' וגו' לאמר:

ואולי כי ציוה עליו שיאמר לאהרן דרשות הרמוזות במכתב אלהים, והדקדוקים אשר יכוין להם הכתוב, כי הפסוק הוא כחזון הסתום, ומה שתמצא שדרשו רבותינו ז"ל אינו אלא לפי מה שקדם אליהם מההלכות שנאמרו למשה בסיני, ואותם ציוה ה' לאמר לאהרן:

או ירצה לצד שהכשיר עולים על המזבח, הגם שנפסלו כאמור בדבריהם (בתורת כהנים) בפירוש הכתוב, לזה ציוה שיאמר להם שישתדלו לבל יעלו מן הפסולין, בראותם כי אינם יורדין יחשבו כי אין קפידה כל כך בעלייתם ולא יתנו עליהם לב לשומרם לבל יעלו, לזה ציוה לאמר להם, שישמרו שלא תעלה אלא תורת העולה, פירוש עולה כתורתה וכמשפטה בלא לינה בלא יציאה וכו':

זאת תורת העולה וגו'. רבי יהודה דרש (תורת כהנים כאן) ג' מיעוטים, זאת, היא, וה"א של העולה שניה, למעט נשחטה בלילה, ושנשפך דמה, ושיצא דמה חוץ לקלעים, אלו אם עלו ירדו, אבל הלן, וזבח היוצא, והטמא וכו', אם עלו לא ירדו, וכל שאר הפסולין אם עלו לא ירדו, כי תיבת תורת ריבוי הוא:

זוה שיעור הכתוב זאת תורת העולה היא העולה, פירוש כל שעלתה על מוקדה וכו', תורת עולה יש לה, ואין לך בה פסול אלא קודם שעלתה, אבל אם עלתה על מוקדה על המזבח, תורת עולה יש לה בכל גוונא, וכל הפסולין טהרם המזבח זולת ג' דברים שמיעט כנזכר, שלא היה לו לומר אלא תורת העולה עולה על מוקדה ואמר זאת, ואמר הא, ואמר היא, למעט כנזכר:

היא העולה. כתב רש"י ז"ל מיעט הרובע כו', לא ידעתי למה בחר יותר לפרש הכתוב אליבא דרבי שמעון ולא אליבא דרבי יהודה, שכתב למעט הנשחט בלילה, ושנשפך דמה, ועוד לא דקדק יפה הרב בלשונו, שלא כתב המיעוטים בזאת אלא בהיא העולה, ורבי שמעון מזאת דריש:

ופשוט אצלי כי ממיעוט זאת לבד דריש רבי שמעון ולא מהיא העולה, כי אין צריך לרבי שמעון מיעוטים רבים לפרטים שאמר בהם, אם יעלו ירדו, כמו שמיעט רבי יהודה ג' [פרטים] מג' מיעוטים, שאם באנו לומר כן צריכים אנו למיעוטים רבים מלספור, כי רבים הם הפרטים שהזכירם רבי שמעון שעליהם בא המיעוט, אלא ודאי כי ממיעוט אחד מיעט הכל, כל שאין פסולו בקודש אין הקודש מקבלו, וכיון שאין צריך אלא מיעוט אחד וקתני ליה בברייתא (זבחים פד.) תלמוד לומר זאת, מנין לרש"י לומר שדורש היא העולה:

ותמצא שאמרו בהוריות (ב:) על מתניתא דקתני נפש אחת וכו', הרי אלו מיעוטיין העושה מפי עצמו וכו', ומוקי הש"ס הברייתא כרבי יהודה, ופריך דלמא רבי שמעון היא, ומשני מאן שמעת ליה דדריש מיעוט כהאי רבי יהודה, דתניא זאת תורת העולה היא העולה הרי אלו מיעוטיין, הרי כי רבי שמעון לא דריש מיעוט:

על מוקדה על המזבח. יתבאר על דרך אומרם בפרק המזבח מקדש (זבחים פה:) כל אלו שאם עלו לא ירדו אם ירדו לא יעלו, אמר עולא לא שנו אלא שלא משלה בהם האור אבל משלה בהם האור יעלו, והגם דאיכא התם מאן דמתני אסיפא דעצמות והגידיים והקרנים וכו', הרי מסיק בגמרא דלא נפקא פלוגתא אלא בסיפא, אבל ברישא דרישא האברים והאמורים הפסולים שנתרבו מהעולה שאם עלו לא ירדו ואם ירדו לא יעלו, לכולי עלמא אם שלט בהם האור יעלו הגם שירדו:

ולזה אמר הכתוב, כנגד אותם שמשלה בהם האור על מוקדה, וכנגד אותן שעדיין לא משלה בהן האור אלא עלו למזבח אמר על המזבח, וחלקם הכתוב לצד שישתנו בדינם, על מוקדה תעלה הגם שירדה, אבל מה שהוסיף הכתוב לומר על המזבח, דוקא אם עלתה ולא ירדה:

ולזה הקדים הכתוב לומר על מוקדה, קודם אומרו על המזבח, ומן הראוי יקדים עליית המזבח כי אינה מוקדה אלא אחר שקדם המזבח, אלא נתכוון לרשום הדרגה ראשונה שבה יחזור הפסול כשר ממש לענין אם ירדו יעלו, ואחר כך אמר הדרגה שנייה שאין בהם הסרת פסול, אלא כל עוד שהם על המזבח כנזכר:

ובתורת כהנים נחלקו רבן גמליאל ורבי יהושע, רבן גמליאל סובר על המזבח, כל דבר שראוי למזבח אם עלו לא ירדו, ואפילו נסכים, ורבי יהושע סובר על מוקדה דוקא ולא נסכים וכו', ושבעים פנים לתורה (זוה"ק ח"א מז:):

ובדרך רמז תרמוז כל הפרשה על גלות האחרון שאנו בו לנחמנו מעצבון נפשנו, כי כל איש ישראל מאנה הנחם נפשו בראות אורך הגלות, נראה למי דומה, למצרים ת', לבבל ע', לשניהם יחד ת"ע, והן היום אלף ותרע"ב מה אייחל עוד, ולא גלות לבד אלא ענוי מהאומות כי כל גוי וממלכה בבני ישראל יעבודו, ואשר זה יסובב חשוב לא טוב, כי שפת אמת לא הוכרעה בכוננת והאריכה לשון שקר, ובא הצופה ומביט עד סוף כל הדורות קורא הדורות מראש והודיע למשה לזרז לישראל ובראשם בני תורה שפתי כהן אשר תורה יבקשו מפיהו אהרן ובניו להודיע לדורות את הדבר הזה, **זאת תורת העולה**, אמר זאת למעט כל העליות שאין כמוה עולה, וחזר ופירש מי הוא זאת, ואמר **הוא העולה** כבר דכתיב (שה"ש ג) מי זאת עולה מן המדבר. על מוקדה על המזבח הם ב' פרטים שאנו בהם, הא' שאנו בני תורה מה שאין בכל האומות, והב' שאנו מיוסרים בגלות ויסורין ודלות, כנגד התורה אמר **על מוקדה**

שנמשלה התורה לאש, וכן תמצא שאמרו ז"ל (תענית ד) האי צורבא מרבנן דרתח אורייתא וכו', וכנגד הגלות וענפיו אמר **על המזבח** כי היסורין מתיחם להם שם מזבח להיותם כפרה, וכן הוא בלשון חכמים (ברכות ה). והודיע הכתוב כי באמצעות ב' דברים תהיה עלייתנו מיועדת בהפלות המעולות משונות לשבח שבחים אשר לא היה ולא יהיה. וביאר עד מתי יהיו ישראל בגדר ב' דברים אלו, **כל הלילה** שהוא זמן הגלות הנמשל ללילה שומר מה מלילה (ישעי' כא) וכן בפסוק ליני הלילה דרשו ז"ל על הגלות עד הבוקר שהוא זמן שיריק עלינו כבודו ואתא בוקר, והזמן הוא אחר עבור ת"ק לאלף הששי, לפי מה שקדם לנו מדבריהם ז"ל (ב"ר יט) כי יומו של הקב"ה אלף שנה, ומהשכל יהיו ת"ק ראשונה מדת לילה ות"ק שניה מדת יום, והודיע ה' כי עד הבוקר שכשיגמר ת"ק שנה בגלות עד הבוקר שיהיה העליה, ובוקר זה אין אני יודע אם בוקר של אלף הה' או בוקר של אלף הו' כי באלף הד' גלה כבוד ישראל בעקב"ו, לזה גילה ה' סודו ביד עבדיו הנביאים כי הוא לבוקר ב', והוא אומר (ישעי' לג) ה' זרועם לבקרים לב' בקרים לבוקר ב' אם לא לבוקר א'. ולזה אמר עד הבוקר הידוע שהוא ב' ולא בוקר הבא ראשון בגלות. ואולי כי לזה רמז הנביא באומרו (ישעי' כא) אמר שומר אתא בוקר וגם לילה פי' הגם שאתא בוקר ראשון לא הועיל ובא גם כן הלילה אחריו כי לא נושענו בו. ואולי כי אלו ישראל היו שלמים היו נגאלים בבוקר ראשון:

והוא מה שרמוז בדבריהם שלא נגזר על ישראל גלות אלא יום אחד דכתיב (תהלים כ) יענך ה' ביום צרה פירוש יומו של הקב"ה, ולא נשארים אלא תרע"ב שהם עק"ב שנשארו מאלף הד' ות"ק של אלף הה' הרי תרע"ב ובבוקרו היו נגאלים, ולצד מעשיהם הרעים עכב ויעד בוקר ב', ולזה נתכוון באומרו (ישעי' לג) ה' חננו לך קוינו וגו' פירוש קוינו להיות הגאולה בבוקר א' שלא לעכב עד בוקר ב', אבל על כל פנים היה זרועם לבקרים כשיעברו שנים. ואומר **ואש המזבח תוקד בו** יודיע הכתוב כי באור בוקר תעשן אף ה' ואש מפיו תאכל על אשר עינונו בני עולה ויסרונו ביסורי נקמה ובפרט בני המערב הפנימי אין לך כוס מר שלא הטעימו תמיד, והוא אומר ואש המזבח שרמזנו בו בחינת היסורין מהאומות ולא ריחם לבם לאשר הכה ה' זה ימים והשפיל גאון יעקב, ולא נהג במ בחינת דיראון, לומר די ראות עליוני עליונים למטה מטה, אש מזבח זה תוקד בו בנעלם הנעלמים כי הוא המקנא ולובש קנאה ורמז גם כן באומרו ואש המזבח לבחינת עקדת יצחק, גם המזבח יגיד אל בחינת הדין כי יתעוררו הדינים ויתגברו, והוא סוד אומר **תוקד בו** והבן.

ולבש הכהן מדו בד ירצה למדת החסד והרחמים כי יתכנה בשם כהן, הכוונה שגם החסדים יסכימו לנקום נקם, ועיין מה שפירשתי בפרשת וארא וגו' בפסוק (ו' ב') ויאמר אליו אני ה', ואומר מדו בד יתבאר על דרך אומרם ז"ל כי כל נפש שהורגים האומות מישראל על קידוש שמו ית' הקב"ה רושם מדמו צורת הנהרג ההוא במלבוש ואותו ילבוש יום נקם בלבו, והוא אומר מדו אשר בו אותם שהם בד שהם ישראל אשר הם (בלק כג ט) עם לבדד ישכון ושורשה בד. גם ירמוז אל האחדות שהם נהרגים על אשר לא יחפצו לשתף שם שמים ודבר אחר ומיחדים שמו יתברך, ואומר **ומכנסי בד** ירמוז למה שהרגו האומות מהאנשים הנגשים אל ה' המכניסים אמונת ה' ואחדותו בלב ישראל, והם הם יקירי אל עליון אשר אין דבר מפסיק בינו לבינם, והוא מה שדקדק לומר ומכנסי בד לשון הכנסה. בד הוא בחי' האחדות, לאלה אמר על בשרו פירוש אין דבר מפסיק בינם לבין ה', ואמר **בשרו** לשכך את האוזן על דרך אומר (ירמי' יג) כאשר ידבק האזור אל מתני איש וגו' (במדבר יא א) באזני ה', עיני ה' (תהלים לד). ולצד מה שעשו להצדיקים הללו יחתם גזר דין לאומה רשעה, ואומר **והרים את הדשן** כנגד מה שהרעו בבחינת היסורין והעינויים אשר צררו אותנו, ואם באת לראות הוא יותר מגלות מצרים, כי גלות מצרים היו משעבדים אותם ומאכילים אותם ומלבישים אותם, וצא ולמד ממה שאמרו ז"ל (מכילתא וילקוט) בפסוק זכרנו את וגו' את הקשואים וגו' חנם היו אוכלים הכל, והן גלות ישמעאלים אשרי מי שלא ראם משעבדים וממררים חיי ישראל, ולא די שלא יתנו שכר אלא עוד שואלים ממנו מדוד והבא, ועוד אדם נגזל במה שיש לו והם תובעים ממנו מה שאין לו, וכוס זה ישקוהו עד שימות, וכנגד זה אמר **והרים** אל מרים ראשי את הדשן אשר תאכל האש אש העמים, כי מצינו שצרת האומות תקרא אש, וצא ולמד מאש בין הכרובים (יחזקאל י) את העולה שהיא האומה הנקראת עולה:

ואומר על המזבח יתבאר על דרך מה שנחלקו רמב"ם (הל' תשובה פ"ו) וראב"ד בענין משפט העובדי כוכבים המענים אומתינו, כי הראב"ד סובר שישפטו על אשר הרעו יותר מהקצוב להיותם בעלי בחירה ורצון. ורמב"ם סובר כי ישפטו גם על העיקר, וכבר כתבתי בפרשת בין הבתרים (לד טו יד) כי האמת הוא שישפטו על הכל בטוב טעם. ומחדש אני דובר כי מהתוספת יוקח ראה אל העיקר, שאם כונת המענים לקיים מצות ה' היה להם שלא להוסיף וממה שהוסיפו גילו דעתם כי לא למצוה יכוונו. והוא אומר על המזבח פירוש ביתר על השיעור שהוא לכפרה שקצב ה' להם אותו שיעשו ביותר מהקצוב, **ושמו אצל המזבח** שהוא הקצוב לכפרה ודין ממנו כי לא למצות ה' הם מתכוונים, שהיתר יגלה על בחינת הנגזרה לכפרה אם לה מתכוונים או בשנאה להרע לבד ונמצאים מתחייבים

על הכל. או ירצה כי הגם שעדיין לא שלמו ימי גלות יבוא ה' למנין הנותר מהצער הקצוב אשר הוסיפו בני עולה לענות ושמו אצל המזבח להשלים בו כפרה הצריכה אשר קצב ה' בגזרת הגלות:

עוד ירצה כי יקריב מעשה הצרות לפני מדת הדין שמתחייבת למזבח כדי לנקום נקם מאויביו. ואומר **ופשט** וגו' להיות שבגדים הראשונים הם לעשות משפט בעושי רעותינו ועכשיו בא להטיב להוציאנו מהגלות ולהטיב אותנו, לזה ילבש בגדי בחינת ההטבה, כי לא יעכב קיבוץ גליות עד כלות עושי רשעה אלא תיכף ומיד יקבץ נפוצותינו ויוציא אותנו ממחנה האנשים הרשעים **אל מקום טהור** היא ארץ ישראל הטהורה כי ארץ העמים היא טמאה היא ועפרה ואפילו אוירה (שבת טו) ואין לך מקום שיקרא טהור זולת ארץ הקדושה. גם ירמוז באומרו **מקום טהור** מקומו של הקב"ה הנקרא טהור כביכול, ואומר **והאש על המזבח** פירוש לא תדמה כי אין צרה לעושי רשעה אלא הרעה ההיא אשר יעשה ה' בהם שפטים בהוציא אותנו מביניהם, לא כן אלא והאש היא בחינת אש המשפט לא תכבה, **וביער עליה הכהן עצים** הם האומות שהם עצים יבשים על דרך אומרו (דברים כ"ט) כי האדם עץ וכן אמרו ברבות (בפתיחתא איכה ר') וזה לשונם העצים אלו הגליות ע"כ. ואומר **בבקר בבקר** ירצה לפי מה שהקדמנו כי זמן הגאולה היה ראוי להיות בבקר ראשון של שנת הת"ק לאלף החמישי ולסיבת העון נתעכב עד בוקר ב', ואמר הכתוב כי לא מפני זה יזכו האומות ולא יבא עליהם מה שהיה צריך לבא עליהם בבוקר ראשון, לו יהיה שישראל לא זכו ליגאל אף על פי כן לא ימלטו האומות מהצרה שהיתה עתידה לבא עליהם אז ויביא ה' עליהם מה שנתחייבו בבוקר ראשון ובוקר ב':

ואומר וערך עליה וגו' יתבאר על דרך אומרם ז"ל (ב"ק פ"ג) הכל לפי המבייש והמתבייש, כי אינו דומה נכבד המבייש נכבד לבזוי המבייש נכבד ואין צריך לומר עבד המבייש את רבו, והוא אומר וערך עליה העולה שהוא האומה הישראלית בכללותה. **והקטיר עליה** פירוש יעריך גם כן בחינת הצדיקים השלמים מובחרי ישראל שלמים שבהם המעלים ריח בשמים על דרך אומרו (תולדות כז כז) ראה ריח בני כריח שדה ותדע כי כל העובר עבירות ריחו נודף לרעה, והמעשה שהובא בדבריהם (קב הישר פ"ז) שהיה עובר אליהו וראה אדם רשע ומנע עצמו מהריח ריחו הרע יותר ממה שהרגיש בעוברו על סרחון נבילה, ובהפך יהיה לאיש צדיק שלם שיעלה ממנו כריח הגן, לזה זכר זכרון עריבתם בלשון הקטרה, והמכוון כי ישפוט בפרטות את אשר הריעו לאנשי בושם:

עוד ירצה כי כאשר יעריך ה' את העולה לנקום נקמתה מהמריעים לא יעריכנה בפני עצמה אלא יקטיר עליה המובחרים והשלמים שבאומה שיקראו בשם חלב השלמים שבזה תגדל מעלתה של האומה לנקום נקמה גדולה משונאיה. ואומר **אש תמיד** וגו' פירוש הגם שיכה ה' בהם מכה רבה לא תכבה אש ותמיד תוקד על המזבח על דרך אומרו (ויאל ד) ונקיתי דמם לא נקיתי, עד אבוד רוח הטומאה מן הארץ, והיה ה' למלך על כל הארץ (זכרי' יד):

טו) והכהן וגו'. תחתיו מבניו. בפרק התכלת (נא) דרשו שבא לכהן גדול שמת ועדיין לא מינו אחר תחתיו שבנו של מת יביאנה במקומו, והוא אומר **תחתיו מבניו**. ודרשו מ"ם של מבניו לדרשא אחרת, דתניא שם בניו אלו כהנים הדיוטים, או אינו אלא כהנים גדולים, כשהוא אומר והכהן המשיח תחתיו מבניו הרי כהן גדול אמור מה אני מקיים בניו בהדיוטים, ומסיק שם בגמרא דמאמרו מבניו דורש כן. ובהוריות פרק ג' (יא) אמרו עוד כהן גדול בן כהן גדול טעון משיחה מנלן דכתיב והכהן המשיח תחתיו מבניו נימא קרא והכהן מתחתיו מבניו מאי המשיח וכו' ע"כ. וקשה והלא צריך לומר המשיח ללמד על בניו האמורים בתחלה שהם הדיוטות כמאמר התנא בפרק התכלת. ויש לומר שללמד על בניו האמורים בתחלה שהם הדיוטות שפיר נשמע הגם שלא היה אומר המשיח, כי ב' כתובים בכהן א' למה לי, אלא ודאי שבניו דרישא בהדיוטים בניו דסיפא בגדולים, ולא היה צריך לומר המשיח אלא לדרשא למשוח כהן גדול בן כהן גדול. ועדיין קשה בכתוב למה אמר **תחתיו מבניו** שהיה צריך לומר מבניו תחתיו. ואולי שיכוין להסמיך בניו ליעשה אותה לכוין דרשת פרק התכלת שאם מת כהן גדול ועדיין לא מינו אחר במקומו בנו יביא במקומו, וזה שיעור הכתוב והכהן המשיח תחתיו יעשה, ואם עדיין לא נתמנה, מבניו של מת יעשה אותה, ואם היה אומר הכתוב והכהן המשיח מבניו תחתיו אז תהיה הכוונה שאין חיוב על בנו להביא אלא אם יהיה תחתיו שכן משמע דוקא תחתיו פירוש שנתמנה או שהוא ראוי לעמוד תחתיו, ומאמרו מבניו יעשה משמע כל יורש יביא. ולר"ש שחולק וסובר שאם לא מינו אחר תחתיו באה משל ציבור אמר תחתיו מבניו, לסמוך מבניו ליעשה, לומר כי אין ראוי לשום אדם אחר ליכנס תחת הכהן זולת בנו. אחר שפירשתי זה מצאתי שכן דרשו בתורת כהנים למבין משמעות הבריייתות על נכון:

[ויקרא פרק-ז](#)

ה **אשם הוא**. נחלקו רבנן ורבי אליעזר (ת"כ כאן), רבנן אמרו הוא למעט אם לא שחטו בצפון לעיכובא, ר' אליעזר אומר למעט אם שחטו שלא לשמו והנה לסברת ר' אליעזר ידוייק אשם הוא שחוזר הוא לאשם שצריך שיהיה לשם אשם. והגם שבזבחים (י) מצינו שהקשה ר' יהושע לר' אליעזר וחדר ר' אליעזר ולמד דין זה דשלא לשמו מפסוק (ז) כחטאת כאשם שהשוה אותם הכתוב, אם כן תיבת הוא למה צריכה, ואולי כי זולת הוא הייתי אומר שההקש בא לענין שצריך סמיכה כמו שדרשו חכמים (שם יא) לזה אמר הוא סמך לאשם לומר שצריך לשם אשם, ולצד שנקשה מה שהקשה שם אמר כחטאת כאשם. ולרבנן הוא למעט שחיטה שלא בצפון שהוזכרה בפרשה (פסוק ב) ובא לעכב, והגם שיש להקשות מעין קושיות שהקשה ר' יהושע לר' אליעזר גם לדברי חכמים, כיון שלא חדשו דין זר מהשכל בדרשתם אלא דבר שישנה בכל הקרבנות, וגם הוזכר בפירוש, אלא שמפסוק א' הייתי אומר שאינו מעכב, יכולין לדרוש הוא שבא לעכובא מה שאין כן ר' אליעזר שהוליד דין חדש שאין לו דמיון, לזה הוקשה כל הקשיות הרשומות שם:

ט **וכל מנחה וגו'**. אמר הכתוב זכרון ה' מנחות למעט ה' דברים א' שלא יחלקו בני אהרן פירוש בית אב זבחים כנגד מנחות אלא כל אחד יטול חלקו במנחה. ב' שלא יחלקו עופות כנגד מנחות הגם שישנם בהשוואה בענין אחד שמצינו שהעוף בא בדלות והמנחה קמה תחתיהם בדלי דלות. ג' שלא יחלקו עופות כנגד זבחים הגם ששניהם מיני דמים. ד' שלא יחלקו מנחות כנגד מנחות הגם שהם מיני קמחים. ה' שלא יחלקו אפילו מחבת כנגד מחבת ומרחשת כנגד מרחשת הגם שמעשיהם שוים, והגם שהמעוטים הם מנחות, דרשום באם אינו ענין. אלא שראיתי לרמב"ם (הל' מעשה קרבנות פ"י טו) שכתב באופן אחר, כי ממה שחלק הכתוב בין מנחות האפיות ומנחת הסולת שהרי באפיות הוא אומר כל המנחה לכהן המקריב וגו' ובמנחת סולת הוא אומר וכל מנחה לכל בני אהרן וגו', לומר לך שאפילו מנחת סולת שהיה עולה על הדעת שיחלקה מנחה כנגד מנחה לצד שאם יחלקה ביניהם מגיע לזה מלא כפו וכו' שאינו דאוי לא ללוש ולא לאפות אף על פי כן לכל בני אהרן יחלקה בפני עצמה, מכאן אמרו חכמים אין חולקין מנחה כנגד מנחה ע"כ. נמצאת אומר לדבריו שהלימוד הוא מאומרו לכל בני אהרן במנחת סולת מזה אנו לומדים לכל המנחות, ומן הברייתא אינו נשמע כן:

ועוד דקדק הרב בלשונו שהלימוד הוא ממה שחלקם הכתוב, משמע שאם לא חלקם לא היינו שומעים זה, ודלא כהברייתא. ואולי כי סובר רמב"ם כי ממה שחלק הכתוב בין מנחות האפיות וכו' בזה גילה לנו הכתוב כוונתו שבא לומר שלא יחלקו ביניהם אחת כנגד אחת אפילו במנחת סולת, ומזה למדו לכל המנחות, כי במרחשת ומחבת לא הוזכר בה חילוק לכל אלא שלא יטלוה זולת בית אב של אותו יום, ומנין אתה אומר שלא יטלו מחבת כנגד מרחשת אם לא הוזכר בה סדר חלוקתה אם לכולם יחד אם לאחד מהם. ומה שלמדו כל הה' פרטים מה' מיעוטים אסמכתא היא, ולעולם עיקר לימודם הוא ממה שחלק הכתוב. ומעתה צריך לדעת למה פרט הכתוב כל המנחות כיון שלימודו הוא ממה שחלק לא היה לו לומר אלא כל מנחה לכהן המקריב וגו' וכל מנחה חרבה לכל בני וגו'. ואולי שאחר שירד הכתוב לפרט מאפה וחרבה חש שיטעה אדם לחלק ביניהם לבין שאר מנחות, גם מצינו שדרשו ז"ל (תו"כ מנחות סג) וכל נעשה במרחשת ועל מחבת שעל שם כליין נקראו ונפקה מינה האומר הרי עלי מרחשת כלי שרת נדר, והוא דבר שנחלקו בו (שם) בית שמאי ובית הלל לזה אמר הכתוב **וכל נעשה במרחשת ועל מחבת** לגלות לך שעל שם כליין נקראו, ואומרו **אשר תאפה בתנור** דרש גם כן רבי יוסי ב"ר יהודה שבאה ללמוד על עצמו מהסמיכות של כל נעשה במרחשת ועל מחבת מה מרחשת ומחבת הם ב' גם מאפה תנור הם ב', ולא יביא מחצה חלות ומחצה ריקין, וגם ללמד על מרחשת ומחבת בא לומר מה תנור כלי גם מחבת ומרחשת כלי כאמור שם בתורת כהנים. ונשאר אומר כל מנחה בלולה בשמן וחרבה למה הוצרך לומר ב':

ונראה כי כוונת רבי יוסי ב"ר יהודה שלמד כל מנחת מאפה שהוא ב' מיני מנחות לא למדה אלא ממה שאמר הכתוב ב' פעמים כל אחרי כן והם ב' ב', ולזה דייק בלשונו תלמוד לומר וכל מנחה וכל נעשה וגו' וכל מנחה בלולה וגו' מה כל וכל האמורים למטה ב' מינים וכו', ולזה אם היה אומר הכתוב וכל מנחה בלולה לבד או כל מנחה חרבה לבד אין מקום ללמוד ויש לבעל הדין לחלוק ולומר כל מנחה חרבה תוכיח שאמר כל ואין בה אלא מין אחד אף כל מאפה תנור מין אחד לזה הוצרך לומר כל האמור בכתוב:

כ **והנפש אשר וגו' וטומאתו וגו'**. פסוק זה ושלאחריו בטומאת הגוף פירשוהו בתורת כהנים ובזבחים דף מ"ג אמרו כל קרא שלא פירשו רבי יצחק בר אבדימי וכו' לא מפרשא הכי אמר רבי יצחק בר אבדימי הואיל ופתח הכתוב בלשון נקבה וסיים בלשון נקבה ולשון זכר באמצע בטומאת הגוף הכתוב מדבר ע"כ. ופירש"י הואיל וכו' פירוש פסוק נפש כי תגע שהוא פסוק ב' ושם בהכרח לומר שעל טומאת הגוף הוא אומר הגם ששינה באמצע גם בפסוק ראשון והנפש אל תתמה עליו שדיבר תחלה

לשון נקבה והנפש ולבסוף ונכרתה ובאמצע וטומאתו שאין הכוונה על הבשר אלא על הגוף ע"כ. דבריו ז"ל הועילו שלא להכריח ממה ששינה באמצע לומר שנתכוון לומר שבטומאת בשר הוא אומר, אבל להכריח שעל טומאת הגוף הוא אומר הוא ממשמעות הכתוב, שנראה שכבר נגמרו הלכות טומאת בשר כמו שפירש"י שם בזבחים. ועוד בתורת כהנים למדו גזירה שוה טומאתו טומאת האמורה בביאת מקדש (בפ' חוקת), אלא נתתי לבי למה שינה הכתוב בב' פסוקים אלו, בפסוק אחד שינה לכתוב וטומאתו וסמך ללמוד בגזירה שוה והיה לו לכתוב וטומאתה ולא היינו צריכין לגזירה שוה, גם בפסוק ב' למה לא אמר לשון ישר כל הכתוב בסדר אחד:

ונראה כי טעם אומרו **וטומאתו עליו** בא להעיר ענין אחר, שהגם שעברו ז' ימי טומאה לטומאת מת או הערב שמש לטומאת שרץ כל עוד שלא טבל הרי הוא בטומאתו, ויש לך לדעת כי טומאה זו אינה בפנימיות הנפש אלא מסוה הטומאה המסכך על הגוף מבחוץ ולא בפנים, ולצד זה הוא שמועיל לו טבילה להסיר מסוכת הטומאה מה שלא יועיל לו במשך ימי הטומאה שהטומאה גם בפנים, וזה שיעור הכתוב **נפש אשר תאכל וגו' וטומאתו עליו** פירוש לא מבעיא וטומאתה עליה שהוא במשך ז' לטומאת מת ובמשך יום מגעו לטומאת שרץ, אלא אפילו טומאתו של גוף לבד היינו שעבר עליו שבעה ימי טומאה ואינו חסר אלא טבילה להעביר מעל גופו אפילו הכי **ונכרתה**. וטעם אומרו בפסוק ב' לשון זכר באמצע הגם שאין טעות בדבר לא היה לו לומר אלא סדר אחד בכל הכתוב. ונראה כי טעם אומרו **ונפש כי תגע** לשון נקבה ולא אמר איש כי יגע לשון זכר, שנתכוון לומר שצריך שיגע לדעתו ולא בהעלם, שאינו חייב כרת אלא בידיעת טומאה, וגם אומרו בפסוק אחד והנפש אשר תאכל שהיתה אכילת בשר בידיעה, כי הנפש יורה אל ההרגש ולמניעת ההעלמות, ולטעם זה תמצא שאמר בפרשת השגגות (לעיל ד וה') ונפש לומר טעם המחייב חטאת ואשם על השוגג הוא לצד היותה נפש שהיא בחינת ההערה והידיעה ושגגה, לזה תתחייב קרבן, ולעולם שם נפש יורה על בחינת שלילת ההתעלמות, ולזה אמר בב' כתובים נפש כי תגע הרי ידיעת הנגיעה, והנפש אשר תאכל הרי ידיעת המאכל, ומעתה אין מקום לקושיא למה אמר לשון זכר באמצע, שאין צורך לשנות סדר הרגיל לומר על העושה לשון זכר, וטעם אומרו ונכרתה הנפש ההיא, בא גם כן להשמיענו חידוש שגם נפש החוטאת תמות ולא גוף לבד:

וחוץ מדרכם ז"ל נראה ליישב כפל הכתובים על דרך מה שאמרו בזבחים דף ק"ו במשנה, הטמא שאכל בין קודש טמא בין קודש טהור חייב ורבי יוסי הגלילי אומר טמא שאכל טמא פטור, ואמרו בגמרא (שם קח) כל היכי דנטמא הגוף ואחר כך נטמא הבשר דכולי עלמא לא פליגי דחייב, ולזה אמר ב' כתובים, האחד אשר תאכל בשר מזבח השלמים זה טמא האוכל בשר שלמים טהור, והב' אמר ואכל מבשר זבח וגו' זה כנגד טמא האוכל מבשר שלמים שנטמא. ואולי כי לזה דקדק הכתוב לומר בפסוק אחד **תאכל בשר מזבח השלמים**, פסוק הבשר הוא מזבח השלמים שהוא עדיין במדרגתו שלא נטמא, והב' אמר **מבשר זבח השלמים** פירוש ממין בשר שלמים הגם שעכשיו אינו בשר שלמים שבא בו יעוד האכילה, והוא אומרו מבשר ששם זבח שלמים עליו, כי לא קשר הבשר עם זכרון זבח השלמים לרמון כי אינו בגדר סתם זבח שלמים הטהור ודו"ק ולא יפנה לבבך לטעות אחר המ"ם באופן אחר:

לכה מן הבהמה. דרשו ז"ל בתורת כהנים לרבות כלאים מתיש ורחל או להפך, ומאמרו כל חלב ריבה כוי שהוא הבא מתיש וצביה, ועיין מה שכתבתי בחבורי פרי תואר על טור יורה דעה סימן טז:

כל אוכל חלב. בתורת כהנים דרשו לרבות חלב בהמת חולין, שלא תטעה לומר אשר יקריב ממנה אשה לה' אמר הכתוב דוקא חלב קדשים תלמוד לומר כל חלב, ורבו זה אם אינו ענין לאוכלין תנהו ענין לנאכלין. וקשה לי איך נטעה לומר דוקא חלב קדשים והלא אמר וחלב נבלה יעשה לכל מלאכה אימורי קדשים מי מותרים להדיוט, והלא אמרו בכיצד צולין דף פ"ב נשחטה ונמצאת טריפה הרי זה תצא לבית השרפה מדכתיב (לעיל ו כג) בקדש באש תשרף לימד על כל פסולים שבקדש בשרפה, ואם כן מאמרו וחלב נבלה וחלב טריפה יעשה לכל מלאכה אתה יודע כי לא של קדשים לבד אסר הכתוב, ולא היה צריך לומר כל אוכל, ויש לומר דעיקר לימוד התנא מכל אוכל חלב הוא על חיוב כרת, וזולת כל הגם שהייתי למד מפסוק יעשה לכל מלאכה ואוכל לא תאכלוהו, הייתי אומר לאו דוקא, ולא כרת, ולא בא הכרת אלא על חלב קדשים. ואומרו שור כבש ועז דרשו בתורת כהנים שבא למעט בהמה טמאה וחייה ועוף. ובחולין דף קי"ו אמר ליה רב מרי לרב זביד אי אליה אקרי חלב תתסר באכילה אמר ליה עליך אמר קרא חלב שור וכשב ועז דבר השוה בשור וכשב ועז ע"כ. וקשה והלא אצטריכו שור וכשב ועז למעט בהמה טמאה ועוף וחייה שהיו באים בקל וחומר לאסור כאמור שם בתורת כהנים תלמוד לומר שור וכשב ועז. ואולי כי שלשה אלה ממועטים הם מאמרו אשר יקריב ממנה אשה לה' יצתה חיה, יצתה בהמה טמאה, יצא עוף שאין כולו נקרב. או שאחר שמיעט הכתוב

בהמה טמאה וחיה הרי גילה הכ' שאין לדון קל וחומר מדם שהרי בהמה טמאה וחיה יוכיחו. וכן תמצא שכתב רש"י בחולין (ק"ז) בפירושו המשנה שאמרה אינו נוהג אלא בטהורים דכתיב אשר יקריב ממנה אשה לה', ועיין בפסוק שאחר זה:

מן הבהמה. דרשו בתורת כהנים להביא חולין בעלי מומין, שלא תאמר חולין דומיא דקדשים תלמוד לומר מן הבהמה לרבות אפילו בעלי מומין. והגם שאסר הכתוב בפירושו חלב נבילה וטריפה הגם שאסורים למזבח, בשלמא טריפה נוכל לומר כדעת רמב"ם (איסורי מזבח פ"ב) שאין בה איסור למזבח מן התורה אלא משום (מלאכי א) הקריבהו נא לפחתך, והגם שבתורת כהנים (סימן א פ"ב) דרשו לאסור מן הכתוב אינו אלא אסמכתא וכמו שכתב שם הכסף משנה, אלא נבילה פיסול המזבח הוא כי ושחט כתיב בכל הקרבנות. ויש לומר שלענין כרת מחזר התנא וכמו שכתבתי למעלה:

אשר יקריב. אמרו בתורת כהנים מה תלמוד לומר אשר יקריב, חלב שכמותו כשר ליקרב על גבי המזבח, יצא חלב דפנות שאין כשר ליקרב ע"כ. הנה לסברא זו שהוציא מיעוט בהמה טמאה וחיה ועוף מאומרו שור וכשב ועז לא היה צריך לומר אשר יקריב, והוצרך למעט חלב דפנות. וקשה לרב זביד שדרש שור וכשב ועז לאליה שמותרת, ואשר יקריב למעט בהמה טמאה וחיה ועוף מנין להתיר חלב דפנות, גם לתנא שדרש שור וכשב ועז למעט טמאה וחיה ועוף היתר האליה מנא ליה ויש לומר לרב זביד אומרו אשר יקריב ימעט בהמה חיה ועוף וכו' גם חלב דפנות, כי כל שאינו קרב לה' הרי הוא בכלל המיעוט, ותנא דתורת כהנים גם כן ימעט גם כן מאומרו שור וכשב ועז את האליה, שאם לא בא הכתוב אלא לבהמה טמאה וחיה ועוף לא היה לו לומר אלא שור ושה, וכשנתמעט דבר שישינו באיסור דם תו לא עבדין קל וחומר, וכלום למה איצטרך למעט משום שהייתי דן קל וחומר מדם, במיעוט אחד שיתמעט בהמה טמאה או חיה או עוף נסתר קל וחומר, ולא איצטרך אלא ללמד על האליה שאינה שוה בכלן שמותרת אלא שעדיין אין הדעת מתישבת בזה, למה יחלוק רב זביד על תנא דתורת כהנים דמעט טמאה וחיה ועוף משור וכשב ועז והוא ימעטם מאשר יקריב ממנה לה'. ועוד הרי התנא גילה דעתו כי אומרו אשר יקריב וגו' לא יספיק לדרוש ממנו למעט בהמה טמאה וחיה ועוף וחלב הדפנות ממה שחלקם לב' מיעוטים. אשר על כן הנכון בעיני הוא כי גם לכולי עלמא מיעוט בהמה טמאה חיה ועוף אינו אלא מאומרו שור וכשב ועז, ודרשה זו היתה צודקת הגם שהיה אומר שור ושה, וממה שפרט כשב ועז למעט האליה, ואומר אשר יקריב בא למעט חלב הדפנות, ולא כמו שפירש"י שכתבתי למעלה:

[לז] זאת התורה לעולה. לא נודע כוונת פסוק זה. ובתורת כהנים דרשו לומר לך מה מילואים נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני אף כל נאמרו וכו'. וכבר כתבתי במקומות אחרים (ריש פ' משפטים) מה שיש להעיר בדבר זה. עוד דרשו ז"ל (תו"כ זבחים צז:) ללמד על הזבחים כולו שטעונון סכין כעולה, וללמד על שלמי ציבור שנאכלין לזכרי כהונה כמנחה וכו'. ובדרך רמז נראה על דרך אומרם במנחות (ק"י) אמר ריש לקיש מאי דכתיב זאת התורה וגו' כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב כו' ע"כ, גם אנו נאמר בדרך זה:

וקודם אקדים דברי רז"ל אנשי אמת שונים בש"ע נהורים אשר אמרו כי תכלית עסק התורה הוא לברר ניצוצי הקדושה אשר נפלו ואשר נאנסו מהקדושה ולהחזירם ביחוד שלם לכמות שהיו, והם שני בחינות, האחד ניצוצי הקדושה שירדו בעולם התהו לסיבה ידועה לו והמושג ליודעי דעת יספיק לטעם נכון, והשני הם נפשות העשוקות אשר עשק אדם בליעל מאדם הראשון בחטאו אשר שלל שלל רב, כידוע הפלגת הנשמות אשר הרבה לעשוק, ואין לך דבר שפוקד עליו להוציא בולעו מפיו זולת אמצעות עסק התורה יעשה כל דבר עיקר. יעלה ניצוצי הקדושה שנפלו קודם עולם התיקון, ויוציא מס"מ בולעו מפיו ומפוצצו וממחה כוחו עד אשר יקיא חיל בלע, והוא מאמרם ז"ל (קדושין ל:) אם פגע וכו' אם אבן הוא נימוח ואם ברזל מתפוצץ ובפסוק זה גילה הכתוב פלאי התורה ותעצומיה, ואמר **זאת התורה** תועלותיה אשר תסובב קריאתה, **לעולה** פירוש שבאמצעותה תתעלה השכינה שהיא בחינת כנסת ישראל, ב' **למנחה** תיבה זו סובלת כמה פירושים וכולן צודקין, לשון מנחה ולשון נחת, ולשון הנחה, וזה הפירוש הוא סוד (חולין צא:) עלי יניח צדיק זה את ראשו, והוא סוד (ב"ר פ"י) באה שבת באה מנחה כי יניח עליה צדיק יסוד עולם, והוא סוד (שה"ש ב') שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני והבן:

לחטאת ולאשם הם שני בחינות הברורין, האחד חלקי הקדושה שירדו למטה ממדרגתם בתחילה בעולם התהו כנגדם אמר לחטאת, והשניה חלקי הנשמות שנעשקו מאדם בחטאו כנגדם אמר **לאשם**, כי התורה תועיל לשני בחינות אלו לבררם ממקום ירידתם. ולא בירור לבד אלא גם יכוננם במקום שנחסרו ממנו, והוא אומרו **ולמלואים** למלאותם במקומם, זה כנגד ניצוצות שירדו וכנגד חלקי נשמות שאנסו מאדם הראשון אמר **ולזבח השלמים**, על דרך אומרם (תהלים נ) זובח תודה יכבדני ודרשו

ז"ל (סנהדרין עג): זה הזבח יצרו. והזביחה הוא שינצחהו ובבחינת הנצחון הוא בורר ממנו בחינת הטוב אשר אנס מאדם הראשון. והנה בחינה זו היא מעלה גדולה אשר יתעצם לזבוח יצרו כמעשה דוד שאמר (תהלים קט) ולבי חלל בקרבי ודבר זה עושה פעולה גדולה בבחינה שאנו משתדלים עליה, ואין מציאות להשגה זו זולת באמצעות התורה כאומרם (קדושין ל:) אם פגע בך מנוול זה משכחו לבית המדרש, וכן אמרו (שם) אמר הקב"ה בראתי לכם יצר הרע בראתי לו תבלין שהיא התורה:

עוד ירמוז באומרו **ולזבח השלמים** כי תכלית הבירור יהיה באמצעות הזבח דכתיב (ישעי' לד) כי זבח לה' בבצרה, ואמרו ז"ל עתיד הקב"ה לשחוט את השטן, ופירוש שחיטה זו היא שיסיר ממנו בחינה המחייבה שהוא ניצוץ הקדושה ובזה השלמים נשלמו כל הבירורים, והודיע הכתוב כי גם הדבר הזה יושג באמצעות עסק התורה כי בזכות עסק התורה שעוסקים הצדיקים בעולם הזה יהיה הדבר, ולזה רמזו ז"ל (שם) בדבריהם כי השחיטה הלז תהיה על זה הדרך הקב"ה מצד אחד וכל הצדיקים תופסין הסכין מצד אחר לזבוח זבח ההוא כי בכחם היה המושג, הא למדת זאת התורה לכל הדברים הנפלאים, **לעולה למנחה** כנגד העלאת השכינה ויחודה עם הקב"ה, **לחטאת ולאשם** לברר ב' בחינות הברורים שהם עיקר העולם, **ולמלואים ולזבח השלמים** ליחד ניצוצות היורדות למלאותם במקומם, ולזבוח יצרו זביחה שאין אחריה קיום, גם יעמוד חי לפני ה' לשלוח יד במבקשי רעתו לזבוח זבח, והיה ה' למלך וגו' יהיה ה' אחד ושמו אחד, והוא אומרו השלמים פירוש שנשלמו כל בחינות הקדושה ונתיחדו יחד. ואמרו **אשר צוה ה'** וגו' חוזר לסיבה שהיא התורה שהזכיר בראש הפסוק, כאילו אמר זאת התורה אשר צוה ה' וגו' שצריכין ללמוד התורה על מנת כן לא לתכלית אחר זולתו, ואמרו **ביום צוותו** כי דבר זה נאמר להם במעמד הר סיני דכתיב במדבר סיני, ואמר **להקריב את קרבניהם** כאן רמן בתוספת ביאור מה שפירשתי שמקריבין כל חלקי הקדושה שהם מיוחסים לישראל שהם הם הדרגת הקדושה וכל חלקי הקדושה להם יתיחסו ובאמצעות התורה יקריבו את קרבניהם ויתחדו כל בחינות הקדושה כנזכר למעלה:

ויקרא פרק-ח

ב **קח** את אהרן וגו'. פרשה זו נאמרה קודם הקמת המשכן, וטעם שנאמרה כאן, לומר לך שקדמו כל משפטי הקרבנות ופרטיהן ודקדוקיהן קודם מילואיו, כי לעשות כולן נתכנהו הוא ובניו, ולא נתכנהו עד שלמדו משה כל פרטי דיני כל הקרבנות וקיים וקבל עליו לעשות ככל הכתוב ואז אמר לו קח את אהרן שעל מנת כן נתכנהו, ועוד שזולת זה משכחת שיביא אדם מישראל קרבן מיד בקרבנות לפני ה' ולא ידע מה לעשות:

ד **ותקהל העדה וגו'**. אולי כי בראותם מעשה משה שלקח אהרן ובניו והבגדים וגו' נקהלו מעצמן. או ירצה להודיע שהחזיקם המקום לכל ישראל בפתח אהל מועד, כמו שדרשו ז"ל (ויק"ר פסוק שלפני זה) בפרשת הקהל וגו', וכאן יודיע הכתוב שכן היה:

ה **ויאמר וגו'** זה הדבר וגו'. אמר כן להודיעם לבל יערערו על הדבר כקרח וכעדתו בחושבם כי מלבו ומרצונו היה עושה. ומעתה אין טענה לקרח כי שוגג היה שהרי הודיעו בשעת מעשה כי זה הדבר הוא מצות ה' ולא מלבו ומרצונו של משה. עוד ירצה על דרך אומרם ז"ל (שמו"ר פ"ב) כי משה מלך היה דכתיב (ברכה לג) ויהי בישורון מלך ותנן (כתובות יז). מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, והנה משה היה עושה מעשים שאסור לעשותם אפילו עבד עברי לאדונו לרחוץ אותם במים וכו' כל גופם וכל סדר המעשה, ואין לך זלזול גדול מזה, אשר על כן הקדים לומר **זה הדבר אשר צוה ה'** מפי ה' נאמר לי לעשותו, ודוקא זה ולא אחר כי המלך אסור לעשות כן הגם שיחפוץ למחול, כי דוקא זה הדבר לצד שהפה שאסר מלך שלא ימחול על כבודו הוא שהתיר וצוה לי לעשותו. עוד ירצה על דרך מה שאמרו ז"ל בתורת כהנים בפסוק וירחץ אותם במים באותה שעה זכו בקידוש ידים ורגלים ובטבילת יום הכפורים ע"כ. והוא אומרו זה הדבר **אשר צוה ה' לעשות** לדורות, כי בזה יזכו בקידוש ידים ורגלים וטבילה ביום הכיפורים לדורות:

ו **וימשח את המשכן וגו'**. הטעם שהפסיק בין לבישת אהרן למשיחתו במשיחת המשכן וכליו, לצד שמצינו שצוה ה' במשיחת המשכן וכליו קודם למשיחת אהרן כרשום בפרשת פקודי (מ' ט'), ומן הראוי היה להקדים משיחת המשכן גם לבישת בגדי אהרן כרשום שם, וטעם שלא עשה כן לצד שדקדק מאמר ה' כאן בפרשה זו (פסוק ב') שאמר לו קח את אהרן וגו' ואת שמן המשחה וגו', ואם משיחת המשכן קודמת גם לבישת בגדי אהרן היה לו לומר קח את שמן המשחה שהוא דבר שיעשה ממנו המצוה הראשונה שהיא משיחת המשכן ואין מקום לטעות מאומרו קח את שמן המשחה ראשונה שימשח אהרן קודם לבישת בגדיו, שהרי כבר אמר והלבשת את אהרן וגו' ומשחת אותו, אלא ודאי

שכוונתו הוא להקדים לבישת הבגדים קודם למשיחת המשכן, ומה שהקדים משיחת משכן בפרשת פקודי ללבישת בגדי אהרן ולמשיחתו אינו אלא למשיחתו דוקא, אלא לצד שלא רצה הכתוב להפסיק בין מצות הבגדים למצות המשיחה של אהרן לזה אמר כל דיני אהרן יחד, ולעולם לא תקדים משיחת המשכן וכליו אלא למשיחת אהרן ולא לבגדים כמו שגילה כאן כנזכר:

כח על העולה. שלא היה דבר מפסיק. ואולי שלא שהה עד שאכלה האש את העולה אלא ועדיין העולה קיימת:

לא כאשר צויתי. פירוש על האכילה צוה כבר שיאכלוה ועתה הוא מצוה על המקום, הא למדת מצוה על האכילה, ומצוה על המקום ואם ירצה שלא לאכול הרי זה בטל המצוה, ואם ירצה לאכול חוץ מהמקום הרי זה בטל המצוה. ואומרו **לאמר** פירוש לא שצוה מעצמו אלא ממה שנאמר לו מפי השכינה:

חסלת פרשת צו